

Dyslexie

Op deze pagina vind je informatie over dyslexie: hulpmiddelen, tips en trucs, handige apps en regelingen en dispensatie. Er is een onderverdeling gemaakt tussen scholieren, mbo, hbo en wo. Op de pagina staan bij de onderwerpen bronnen en extra informatielinken vermeld zodat je je in onderwerpen kan verdiepen.

Inhoud:

- Hulpmiddelen
- Tips en trucs
- Handige apps
- Dispensatie en regelingen

Hulpmiddelen

Als je op zoek gaat naar hulpmiddelen loop je vaak tegen een hoop opties aan. Hier staan de handigste voor je op een rijtje met de voor- en nadelen, en er is aangegeven welk hulpmiddel met name geschikt is. Let op: het overzicht bevat beknopte informatie over de producten. Als je overweegt iets aan te schaffen is het aan te raden je er nog wat meer in te verdiepen.

Kurzweil

Kurzweil is een programma dat documenten kan voorlezen; je kunt tekst inscannen en voor laten lezen of zelf een stukje schijven en dat laten voorlezen. Ook bevat Kurzweil een spellingscontrole en woordenboeken. Je kunt ook Engelse teksten invoeren en laten voorlezen. Er zijn nog andere programma's, nauw verwant aan Kurzweil, zoals Sprint; kijk voor meer informatie hierover op dyslexieweb (zie de bronnen).

Voordelen

- Je mag het tijdens examens gebruiken. Dit kan vooral erg veel schelen als je veel fouten in de zinsopbouw maakt. Ook kun je zo bijvoorbeeld in je opstel Nederlands horen wat je fout geschreven hebt;
- Kurzweil kan ook vreemde talen voorlezen;
- Je kunt de leessnelheid aanpassen;
- Er is ook een versie voor de iPad beschikbaar die teksten voorleest,
- Je kunt in het programma ook ingescande pagina's uit een boek invoeren in een pdf-document.

Nadelen

- De versie voor de iPad heeft (nog) geen mogelijkheid tot bewerken;
- De voorleesstem is een computerstem. Dit klinkt niet altijd even natuurlijk, maar het is wel een meer natuurlijke voorleesstem dan bijvoorbeeld de standaard iPadstem;
- Het is een redelijk kostbaar programma, vooral als je het als particulier koopt;
- Je kunt het programma niet op een Mac-computer gebruiken.

Nb. Met name bij zware dyslexie kan het uitkomst bieden. Het kan erg fijn zijn dat je zelf documenten/mail op spelfouten en fouten in zinsopbouw kan controleren zodat je niet meer afhankelijk bent.

Scholieren: dit programma is met name handig omdat het ook bij je eindexamen gebruikt mag worden. Ook kan de app bij je profiel/sectorwerkstuk uitkomst bieden. Sommige scholen hebben Kurzweil standaard op hun computers staan.

Mbo: op het mbo moet je misschien een bedrijfsplan gaan schrijven of een folder, dan is het wel prettig als deze niet vol stijfouden zit. Het programma leest de teksten die je invoert voor, zodat je kunt horen of het stijfouden bevat.

Hbo/wo: sommige studenten moeten nu nog alle papers en werkstukken laten nalezen. Dat is met Kurzweil gelukkig verleden tijd. Voor grote projecten kost het wat extra tijd om ze door Kurzweil te halen, maar dit is zeker wel de moeite waard. Sommige universiteiten hebben in de faculteiten of bibliotheek een computer met Kurzweil. Vraag op school naar de mogelijkheden.

ReadingPen

Met de ReadingPen kun je woorden in een tekst scannen en laten uitspreken. Ook bevat de pen een woordenboek.

Voordelen

- Kan zowel Nederlandse als Engelse woorden scannen;
- Makkelijk mee te nemen;
- Direct een woord opzoeken in het woordenboek.

Nadelen

- Niet geschikt voor langere teksten;
- Het altijd volledig foutloos scannen kan soms wat oefening vergen. Je moet de pen in de juiste hoek houden en niet te snel over de tekst bewegen.

Scholieren: de pen is wat minder geschikt als je woordenschat nog gebrekkig is, omdat je dan te veel aan het scannen bent. Als je in de bovenbouw meer woordenkennis hebt, kan de pen zeker uitkomst bieden. Soms is het woord even horen al genoeg en hoef je het daarna niet op te zoeken.

Mbo: zeker als je veel in de praktijk werkt, zal je soms in een handleiding of brief een woord tegenkomen dat je even niet weet. Scan het met de ReadingPen. De pen leest het voor: misschien herken je het woord nu wel. En anders gebruik je de ReadingPen woordenboekfunctie.

Hbo/wo: zeker handig als je soms even snel een woord moet horen/opzoeken, maar niet aan te raden als je grote stukken tekst wilt beluisteren om het beter te begrijpen. Ik durf ook niet met zekerheid te zeggen dat het woordenboek in de pen alle zeer specifieke vaktermen kent.

Daisyspelers

Daisyspelers heb je in allerlei soorten en maten. In principe doen ze allemaal redelijk hetzelfde: voorlezen. Je kunt ze voor je schoolboek of gewone boeken gebruiken. Er is een uitgebreid aanbod van boeken.

Voordelen

- Ze worden soms vergoed door de zorgverzekeraars;
- Ze worden voorgelezen door echte mensen;
- Ruime keus in boeken;
- Veel verschillende modellen;
- Mogen bij examens gebruikt worden.

Nadelen:

- Geen extra functies als voorlezen.

Scholieren: je kunt de Daisyspeler gebruiken voor je schoolboeken, examenstof of verplichte boeken; er is een groot aanbod in boeken. Vaak heeft school zelf contact met een uitgever van de Daisy-cd voor schoolboeken, en kunnen ze deze gratis bestellen.

Mbo: ook voor het mbo zijn sommige boeken op cd verkrijgbaar, maar je kunt er ook gewone boeken op lezen, bijvoorbeeld geleende boeken van audiolezen.nl

Hbo/wo: erg handig om door de vele dikke boeken heen te komen, sommige boeken kun je versneld afspelen waardoor je sneller door de tekst heen komt.

Dragon NaturallySpeaking

Dit is een programma waarbij je zelf de tekst kan inspreken, waarna de computer het uittipt.

Voordelen

- Je hoeft niet meer zelf te typen, dus geen spelfouten meer;
- Je kunt je volledige computer mondeling besturen (zowel tekstverwerken als surfen op internet).

Nadelen

- Kan soms wat moeite hebben met accenten, snel praten, het niet volledig uitspreken van woorden en Engelse woorden in Nederlandse zinnen;
- Hoort niet het verschil tussen woorden die je hetzelfde zegt, maar anders schrijft, zoals 'zij' en 'zei', dus maakt hier fouten in.

Scholieren: het programma zal vooral handig zijn bij het maken van werkstukken en boekverslagen.

Mbo: het ligt erg aan je opleiding of je er profijt van kan hebben, het is met name geschikt voor veel typewerk. Natuurlijk kun je ook gewoon je email inspreken.

Hbo/wo: erg handig om je aantekeningen uit te werken, je kunt bijvoorbeeld belangrijke zinnen die je markeert in je boek inspreken en zo een samenvatting creëren. Ook voor werkstukken is het zeker aan te raden.

Ginger

Een programma voor de Engelse taal. Je kunt het programma of de app downloaden. Meestal is de gratis versie voldoende voor het maken van je opstellen.

Voordelen

- Spreekt de Engelse tekst uit;
- Geeft bij grammaticaal foute zinnen een goede variant aan. Als je tikt 'I are' i.p.v. 'I am' geeft het programma dit aan;
- Goede spellingscontrole.

Nadelen

- De gratis versie is beperkt qua hoeveelheid woorden;
- Kan soms je zin niet begrijpen als er te veel fouten in zitten en daardoor een foute verbetervariant aangeven.

Scholieren: het programma is ideaal om je Engelse brief en opstel te oefenen, ook kun je de tekst voor je Engelse presentatie er mee perfectioneren.

Mbo: voor de kleine schrijfoefeningen en brieven is het ideaal. Zeker als je in de praktijk/stage echte Engelse mails moet versturen kan dit programma je veel zekerheid bieden.

Hbo/ wo: de gratis versie is misschien niet het meest praktisch om grote werkstukken en teksten te corrigeren; hiervoor zul je waarschijnlijk naar een betaalde versie moeten uitwijken, of alinea per alinea de tekst in het programma in moeten voeren.

De AppWriter

Een programma voor de iPad dat teksten voorleest en waar je zelf ook teksten in kan typen.

Voordelen

- Dyslexie lettertype;
- Handzaam;
- Makkelijk aan te schaffen;
- Meerdere talen.

Nadelen

- Kan soms vastlopen of uitvallen;
- Minder uitgebreid dan bijvoorbeeld Kurzweil (wel een stuk goedkoper);
- De fotoscanfunctie werkt niet altijd even goed. De lichtval en het lettertype van de tekst moeten wel de juiste verhouding hebben, anders pakt hij de tekst half of slecht;
- Op dit moment is er nog geen spellingscontrole (dit zijn ze in de toekomst wel van plan).

Scholieren/mbo/hbo/wo: een goedkoper alternatief voor een uitgebreid programma als Kurzweil. Zeker voor lichte dyslexie is het erg handig. Ook is het handig dat je het gewoon op je tablet kunt gebruiken en niet afhankelijk bent van je computer. Je kunt het zo makkelijk mee naar school nemen.

Audio Notetaker

Dit programma neemt aantekeningen op. Zo hoef je je tijdens het college niet meer te concentreren op het schrijven. Ook zal je niet meer het probleem hebben dat je je eigen aantekeningen niet terug kunt lezen.

Voordelen

- Het heeft een markeerfunctie om belangrijke aantekeningen te highlighten;
- Werkt ook met je smartphone.

Scholieren/mbo: het kan een geschikt programma zijn om bijvoorbeeld je aantekeningen geschiedenis te maken. Wel is aan te raden met de school en docent te overleggen. Sommige scholen zien het maken van geluidsopnamen tijdens de les niet zitten, of hebben een beleid waarbij je pertinent geen laptops of smartphone in de les mag hebben.

Hbo/wo: het is zeer praktisch voor het maken van aantekeningen tijdens hoorcollege. Zo kun je jezelf bezighouden met het snappen van de stof en niet met het snel begrijpelijk opschrijven van aantekeningen. Het kan dus veel studiegemak opleveren.

WoDy

WoDy is software dat je helpt spelfouten te voorkomen. WoDy leest ook webpagina's en documenten voor. Je typt het begin van het woord en WoDy maakt het af. WoDy houdt er ook rekening mee dat je aan het begin van het woord al een spelfout gemaakt kan hebben.

Voordelen

- Kent vier talen: Nederlands, Engels, Duits, Frans;
- Woordenboek is ingebouwd; werkt samen met Kurzweil en Sprint.

Kijk voor meer informatie over hulpmiddelen op <http://www.dyslexieweb.nl/hulpmiddelen> of op <http://www.lexima.nl/productinfo>

Tips en trucs

Hieronder staat een overzicht met handige tips en trucs, zowel algemeen als om je schoolwerk beter door te komen.

Tips voor schoolwerk

YouTube

Het klinkt raar maar YouTube kan best een grote hulp zijn tijdens je schoolcarrière. Moeite met de *present continues* in het Engels? Tik het maar in in de zoekbalk van Google en meerdere YouTube docenten staan klaar met uitleg. Het handige hieraan is dat je niet alleen de uitleg zo vaak als je wilt kunt bekijken, maar ook dat je de video op pauze kunt zetten als het even te snel gaat. Of dat je een stuk kan terugspoelen als je even wat minder opgelet hebt. De docenten hebben bovendien vaak de mogelijkheid dat je vragen in commentaren onder de video of op hun website kan stellen.

BBC

Mocht je veel moeite hebben met Engels dan kan deze tip zeker uitkomst bieden. Het is wel handig om een basiskennis van de taal te hebben. Doordat veel dyslecten auditief zijn ingesteld kun je veel baat hebben bij het horen van de taal in plaats van het lezen. In bijvoorbeeld de Engelse soap *Eastenders* wordt duidelijk Engels gesproken en het zal met name voor de meiden naast leerzaam ook leuk kunnen blijken. Behalve deze show heeft de BBC ook andere programma's die leuk zijn om te volgen, denk maar aan *Sherlock Holmes*, *the three Musketeers* of *Robin Hood*. Bij deze programma's kan het heel leerzaam zijn om ook de Engelse ondertiteling aan te zetten, dan zie je elke keer als een woord gezegd wordt ook de juiste spellingswijze.

Heb je binnenkort een luistertoets en wil je je goed voorbereiden? Dan kan het handig zijn om het BBC *one-minute* nieuws op BBC nieuws te beluisteren. Deze vind je op <http://www.bbc.com/news> Het kost je elke dag weinig tijd maar doordat je het elke dag doet, train je jezelf om te luisteren zonder beeld of tekst. Je kunt op de BBC site ook recente nieuwsartikelen vinden om jezelf te trainen voor je leesvaardigheidstoetsen.

Handigheden in en met je woordenboek

Wanneer je bij je toetsen/examens een woordenboek mag gebruiken, dan zijn er een paar handige tips waar je gebruik van kunt maken. Het kan goed zijn je eens te verdiepen in wat een woordenboek naast de definities van woorden nog meer biedt. In het van Dale middelgrote woordenboek staat bijvoorbeeld een drogredenenschema (dit is een havo/vwo Nederlands eindexamenonderwerp). Als je moeite hebt met het alfabet kan het ook handig zijn om post-it blaadjes in je woordenboek te plakken met de letters van het alfabet aan de zijkant. Overleg dit wel even met de school. Meestal is het geen probleem zolang de post-it niet meer dan de letters van het alfabet bevat, maar even navragen kan geen kwaad.

Wrts.nl

wrts.nl kan handig zijn om te oefenen met woordjes, met name als je de goedgekeurde lijsten van de site gebruikt, want dan hoeft je zelf niets over te tikken. Mocht je veel spelfouten maken, dan kun je ook voor de overhooroptie "in gedachten" kiezen; hierbij hoeft je het woord niet op te schrijven. Ook kun je wrts woordjes laten voorlezen om woorduitspraakvaardigheid te trainen.

Een planning maken

Voor sommige dyslecten is overzicht behouden heel lastig. Soms kan een hoop huiswerk plus een paar toetsen voor paniek zorgen. Om weer wat orde in de chaos te scheppen kun je het beste een duidelijke planning maken. Schrijf eerst op wat je voor wanneer moet doen, en dan wanneer je tijd hebt om wat te doen. Voeg deze twee lijstjes dan samen. Wat trouwens ook belangrijk is om te onthouden, is dat een planning een richtlijn is en geen vaststaand gegeven. Mocht je bijvoorbeeld een keer onverwacht niet aan iets toekomen, zorg er dan voor dat je in je planning een dag/uur uitloop plant om dit op te kunnen vangen.

Algemene tips en trucs

Voorleesfunctie iPad

Wil je je werk/mail nakijken op fouten in de zinsopbouw of op vergeten woorden en heb je een iPad tot je beschikking, dan kun je je iPad het werkstuk laten voorlezen. Deze functie zet je aan in -> instellingen -> toegankelijkheid -> spraak -> zet "spreekselectie uit" aan. Nu kun je de tekst selecteren en laten uitspreken. Dit kun je ook gebruiken om je mailtjes te laten voorlezen, of een internetpagina.

Voorleesfunctie Google

Voor kleine stukjes tekst kun je je tekst trouwens ook kopiëren in Google vertalen, <https://translate.google.nl/?hl=nl>. Er verschijnt een luidsprekertje, en als je daarop klikt, wordt jouw tekst voorgelezen. Door nogmaals op het luidsprekertje te klikken, kun je de voorleessnelheid aanpassen.

aangepastlezen.nl

Een online bibliotheek voor mensen met leesproblemen. Er is erg veel keuze uit leuke boeken, deze kun je downloaden en beluisteren.

BrowseAloud

Veel sites hebben een voorleesfunctie ingebouwd, bijvoorbeeld de sites van ROC Mondriaan, grafisch lyceum Utrecht, Wikipedia NL of Facebook. Hierdoor kun je gemakkelijk de informatie laten voorlezen door een professioneel programma. Als een site met dit programma werkt staat er vaak boven- of onderaan de pagina een icoontje dat je kunt aanklikken. De site heeft dan zelf de voorleesfunctie geïnstalleerd.

<http://www.browsealoud.nl/home>

Engels toetsenbord

Moet je een Engels stuk schrijven en heb je een iPad, download dan het Engelse toetsenbord. Dit geeft tijdens het typen woordsuggesties, zodat je makkelijker de juiste schrijfwijze van een woord kunt vinden.

Handige apps

Er zijn een boel apps die het leren makkelijker maken. Hieronder staat een overzicht met wat voorbeelden.

Apps voor schoolwerk

Muiswerk woordenboek

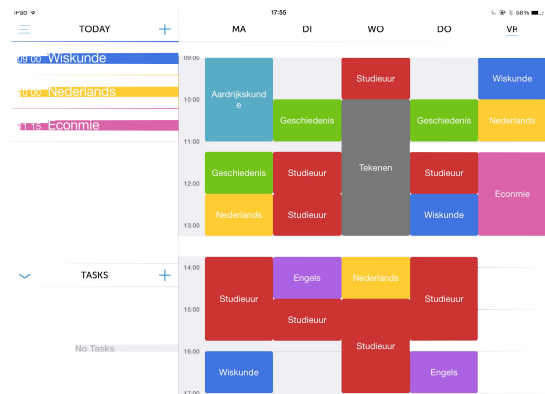
Bevat 40.000 woorden. Sommige woorden bevatten zelfs een illustratie. Ideaal bij het maken van een werkstuk/project.

<https://itunes.apple.com/nl/app/muiswerk-woordenboek/id482542354?mt=8>

The Homework-app

Je kunt hiermee je huiswerk makkelijk plannen en bijvoorbeeld meldingen instellen zodat je het niet vergeet. Ook kun je je rooster en agenda erin bijhouden, zie het voorbeeldrooster op de afbeelding.

<http://thehomeworkapp.com/>

English Grammar Guru

Een app waarmee je op verschillende niveaus Engels kan oefenen.

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.gexton.englishgrammerguru>

Wrts-mobiel

In deze app kun je woordjes oefenen.

<https://itunes.apple.com/nl/app/wrtsmobile/id342114051?mt=8>

Nederlands ontleden

In deze app vind je uitleg van onder andere redekundig en taalkundig ontleden. De app is overzichtelijk opgezet.

<https://itunes.apple.com/nl/app/nederlands-ontleden/id849893513?mt=8>

Timetable

Een overzichtelijke app om je rooster in bij te houden. Je kunt elk vak een andere kleur geven en het per roosterwijziging aanpassen. Ook kun je extra opdrachten en huiswerk bij het lesuur zetten onder 'tasks'. Er zijn een hoop goede varianten, degene die wij getest hebben heet "class timetable"

<https://itunes.apple.com/nl/app/class-timetable/id425121147?mt=8>

Algemene apps

Appwriter

Zie het kopje 'hulpmiddelen'.

Audiolezen

Voorleesapp waarbij je, nadat je je hebt opgegeven, op aangepastlezen.nl, boeken kunt lenen die

de app dan voorleest. Er staan onder andere boeken op als Harry Potter, Percy Jackson, Shopaholic en TheDevil wears Prada, voor ieder wat wils.

<https://itunes.apple.com/nl/app/audiolezen/id963043097?mt=8>

iThoughts

Een mindmapprogramma dat heel makkelijk je gedachten ordent. Zie het voorbeeld hieronder, je kunt verschillende stijlen en kleuren kiezen. De app is op dit moment alleen in het Engels verkrijgbaar.

<https://itunes.apple.com/us/app/ithoughts-mindmap/id866786833?mt=8>

Dispensatie en regelingen

Hieronder staat in het kort welke rechten en dispensatiemogelijkheden je hebt op school. Wat je wel altijd in je achterhoofd moet houden, is dat niet alles wat mag en kan daadwerkelijk op jouw school toegepast wordt. Met name grote scholen wijken meestal niet af van het standaard-protocol, maar het is altijd zinnig om het gesprek aan te gaan met je mentor of de desbetreffende docent. Soms kan er meer dan je denkt! Tegenwoordig heeft de school een zorgplicht en moet duidelijk aangeven waarom je niet krijgt waar jij van aangeeft dat je daar behoefte aan hebt.

Vmbo

- Leerlingen uit de basisberoepsgerichte leerweg zijn niet wettelijk verplicht een tweede vreemde taal (een taal naast het verplichte Engels en Nederlands) te volgen;
- Op andere niveaus van het vmbo is dit in de onderbouw wel verplicht, je hoeft echter maar één vreemde taal te volgen (Duits of Frans). Bovendien kun je in uitzonderlijke situaties vrijstelling krijgen voor de vreemde taal. Dan krijg je een vervangend programma. Overleg dit op de school;
- In de bovenbouw kun je (bijna) altijd een pakket kiezen zonder tweede vreemde taal.

Meer informatie/bron: <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/voortgezet-onderwijs/vraag-en-antwoord/welke-vreemde-talen-krijg-ik-in-de-onderbouw-van-het-voortgezet-onderwijs.html>

Onderbouw havo & vwo

- In de onderbouw zijn Engels, Nederlands en twee moderne talen verplicht. Het is mogelijk om voor één van deze talen een vervangend programma te krijgen, maar dit verschilt per school;
- Op het gymnasium zijn Latijn en Grieks ook verplicht.

Meer informatie/bron: <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/voortgezet-onderwijs/vraag-en-antwoord/welke-vreemde-talen-krijg-ik-in-de-onderbouw-van-het-voortgezet-onderwijs.html>

Bovenbouw Havo

- In de bovenbouw kun je een profiel zonder tweede moderne taal kiezen, bijvoorbeeld E&M, N&G en N&T. In het C&M profiel is een tweede vreemde taal wel verplicht. Hier wordt geen vrijstelling voor verleend.

Bovenbouw VWO

- In de bovenbouw van het vwo kun je vrijstelling krijgen voor de verplichte tweede moderne taal. Je kiest dan een vervangend vak met evenveel uren.
- Op het gymnasium volg je Grieks en/of Latijn. Je bent verplicht één van de twee te volgen

Meer informatie/bron: <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/voortgezet-onderwijs/vraag-en-antwoord/welke-vreemde-talen-krijg-ik-in-de-onderbouw-van-het-voortgezet-onderwijs.html>

Centraal Eindexamen VO

Bij het centraal eindexamen kun je als dyslect van veel hulpmiddelen gebruik maken. Het ligt aan de school of ze daadwerkelijk de hulpmiddelen kunnen aanbieden. Indien je gebruik wilt maken van een hulpmiddel, moet je school dit melden bij de inspectie. Ook zul je bijvoorbeeld een gesproken of digitale versie bij DUO moeten aanvragen. **Dit moet voor 1 november gebeuren!** Geef dus direct in het begin van het schooljaar aan dat je iets extra's wilt. Houd er ook rekening mee dat wanneer je bijvoorbeeld je ReadingPen gebruikt, het woordenboek daarop uitgeschakeld moet staan. Dit kan ook gecontroleerd worden.

De meeste van de bovengenoemde opties gelden ook voor de schoolexamens, maar dat hoeft niet. Vraag altijd op je eigen school na wat ze voor de schoolexamens bieden.

Kandidaten met dyslexie

- Nagaan welke aanpassing gewenst is;
- Nagaan of de aanpassing voorzien is in de regelgeving en het standaardaanbod;
- Zo nodig Daisy of spraaksynthese-cd bestellen vóór 1 november bij DUO (bij de algemene bestelling van examens);
- Voor digitale examens en rekentoets hoeft niets te worden besteld;
- Digitale woordenboeken, spelling- en grammaticakaarten zijn niet toegestaan;
- Aanpassingen inclusief eventuele tijdverlenging zo spoedig mogelijk melden bij de inspectie.

Bron: http://www.examenblad.nl/document/sept15-brochure-kandidaten-met-een/2016/f=/brochure_kandidaten_met_een_beperking_VO_2016.pdf

Hier kan je nog meer specifieke info en uitleg vinden

Mbo

Elke mbo heeft zijn eigen beleid rond dyslexie. Van een paar grote mbo-scholen staat hier het beleid samengevat, maar voor elke school geldt: mocht je ergens gebruik van willen maken, neem dan contact op met je mentor/studieloopbaanbegeleider en geef het aan bij je intakegesprek.

ROC Amsterdam

kan bijvoorbeeld bieden:

- Extra tijd;
- Aangepaste examenlocatie en moment (bv. minder toetsen op één dag);
- Eventueel vergroting of computer;
- Aangepaste beoordeling spelling/formulering;
- Daisyspeler in de les.

Het kan uiteraard per opleiding en situatie verschillen wat er precies kan, ik raad aan om met de school te overleggen en eventueel het uitgebreide protocol van ROC Amsterdam goed te lezen.

Bron:

http://www.rocva.nl/mbo/overrocva/voorleerlingen/hulp_en_advies/documents/protocol_dyslexie-2012.pdf

Zadkine

Op deze school moet je zelf naar het studentenplein gaan en daar om hulp vragen, zij zullen je dan verder begeleiden en je helpen met het zoeken naar oplossingen.

Bron: <http://www.zadkine.nl/StuderenBijZadkine/Waarom%20Zadkine/Support/Leer-%20en-%20gedragsproblemen.aspx>

Helicon

Al bij aanmelding moet je vermelden dat je dyslexie hebt en het bewijs meesturen. De orthopedagoog neemt dan contact met je op.

Bron: http://www.helicon.nl/mbo/Helicon_MBO_Nijmegen/Over_ons/Passend_Onderwijs

Dit zijn drie voorbeelden van een mogelijk gevoerd beleid op een mbo. Elke school is anders, het is zeker aan te raden om je voor je definitieve inschrijving goed te laten informeren over de mogelijkheden.

Particuliere mbo-scholen

hebben vaak ook een goed beleid, en soms kan daar door de kleinschaligheid ook meer. Het is zeker de moeite waard om er eens te gaan praten.

Engels en Nederlands

Op mbo-niveau 4 zul je verplicht examen in Engels moeten doen, ongeacht of je dit in je latere vak nog nodig zal hebben. Als je na 1 augustus 2012 met je opleiding bent gestart moet je verplicht centraal Engels examen doen.

Bron: <http://www.mbo15.nl/node/307>

Op mbo-niveau 4 zal je 3F Nederlands examen moeten doen en op de lagere mbo-niveaus 2F. Het cijfer telt mee voor het slagen.

Bron: www.steunpuntaalenrekenenmbo.nl/steunpuntmbo/p000037/veelgestelde-vragen

Hogescholen en universiteiten

Met regelingen en dispensatie is het lastiger in het hoger onderwijs, omdat je hiervoor een studie hebt gekozen waar als het goed is je kwaliteiten liggen. Je zult bij sommige studies zoals de pabo ook gewoon een taal- en een rekentoets moeten halen om aangenomen te worden, omdat deze essentieel zijn voor je latere vakgebied. Mocht je ergens tegenaan lopen tijdens je studie, ga dan praten, leg je probleem uit en kom ook zelf met oplossingen. Hoger onderwijs is zeer zelfstandig. Je zult zelf achter veel dingen aan moeten, desalniettemin bieden hogescholen wel hulp. Bij Inholland kun je bijvoorbeeld extra tijd en een groter lettertype krijgen. Dit is redelijk standaard. Overleg op jouw school wat er mogelijk is.

Bindend studieadvies: Bij sommige hogescholen/universiteiten kun je hiervoor vrijstelling of een speciale regeling krijgen bij zéér zware dyslexie (dit is vrij uitzonderlijk en je moet ook kunnen aantonen dat de studievertraging door je dyslexie komt).

Bron: <http://universitairebachelors.nl/bindend-studieadvies/>

Financiële regelingen: mocht je door je dyslexie studievertraging oplopen, dan zijn er verschillende financiële regelingen. Zo kun je eventueel een jaar extra studiefinanciering krijgen. Sommige hogescholen en universiteiten bieden een financieel noodfonds als je door je beperkingen studievertraging oploopt. Overleg altijd met je school als je van financiële regelingen gebruik wilt maken en als je wilt weten welke beurzen er beschikbaar zijn.

Voor BVE (beroepsonderwijs en volwasseneneducatie)

https://duo.nl/zakelijk/BVE/studievertraging/verlenging_van_de_prestatiebeurs.asp

Voor HO: <http://www.duo.nl/zakelijk/ho/studievertraging.asp>

Universiteiten

Zoveel hogescholen en universiteiten, zoveel protocollen en voorzieningen. Over het algemeen gaat met name de universiteit wel van zelfredzaamheid uit, maar natuurlijk kun je wel een steuntje van de school gebruiken. Hier staan van de meeste Nederlandse universiteiten de links naar hun dyslexiepagina, met zeer kort toegelicht wat ze kunnen bieden. Ga zelf ook achter de mogelijkheden aan, draag zelf oplossingen voor je problemen voor en overleg met de decaan/of studieloopbaanbegeleider.

Nb. Sommige universiteiten (bv. Leiden) accepteren alleen dyslexieverklaringen **na** de basisschoolperiode. Meestal bieden ze een soort compensatie als je de test opnieuw moet doen. Kijk dus tijdig na of dit voor jouw universiteit ook geldt, om niet in de problemen te komen wanneer je hulpmiddelen nodig hebt. Veel universiteiten bieden een training aan speciaal of erg geschikt voor studenten met dyslexie. Maak daar gebruik van. Het kan je veel moeite en energie schelen.

Universiteit van Amsterdam:

<http://student.uva.nl/az/content/functiebeperking/dyslexie/dyslexie.html>

Erasmus universiteit : deze universiteit biedt een heuse cursus voor dyslecten!

<http://www.eur.nl/essc/adviesbegeleiding/trainingen/dyslexie/>

Universiteit van Utrecht: ook Utrecht biedt cursussen aan.

<http://students.uu.nl/naast-en-na-de-studie/trainingen/studeren-met-dyslexie-ass-of-adhdadd>

TU Delft:

<http://studenten.tudelft.nl/informatie/voorzieningen/studeren-met-een-functiebeperking/informatie-voor-aankomende-studenten/informatie-voor-aankomende-studenten-functiebeperkingen/dyslexie/>

TU Eindhoven: hier kun je je drie maanden voor je gaat studeren al aanmelden bij STU.

<https://www.tue.nl/studeren/studeren-aan-de-tue/student-en-studiebegeleiding/>

TU Twente: biedt aardig veel, extra tijd, grote letters, financiële regelingen.

<http://www.utwente.nl/ces/studentenbegeleiding/studievertraging/handicap/voorzieningen/dyslexie/>

Universiteit Maastricht:

<http://www.maastrichtuniversity.nl/web/ServiceCentra/SSC/Ondersteuning/StuderenMetEenFunctiebeperking/InformatieVoorAankomendeStudenten/TipsVoorElkeBeperking1/Dyslexie1.htm>

Radboud universiteit: biedt bijvoorbeeld Kurzweil.

<http://www.ru.nl/studenten/tijdens-studie/begeleiding/studeren-specifieke/>

Universiteit Tilburg:

<https://www.tilburguniversity.edu/nl/studenten/omstandigheden/functiebeperking/dyslexie/>

Universiteit Groningen: biedt onder andere extra tijd en cursussen.

<http://www.rug.nl/education/nederlandse-studenten/functiebeperkte-studenten/dyslexie>

Universiteit Leiden: biedt een volledige broche met uitleg.

<http://media.leidenuniv.nl/legacy/Brochure%20Studeren%20met%20dyslexie%20.pdf>

Nb. Nodig: dyslexieverklaring die gesteld is **na** de basisschoolperiode.